tuut pas in op de dag van kennisgeving van het naar aanleiding van de klacht genomen besluit.

2. Een jury van een vergelijkend onderzoek beschikt over een ruime beoordelingsbevoegdheid en de gegrondheid van waardeoordelen kan door het Hof niet worden getoetst. De jury moet evenwel volgens objectieve en aan iedere kandidaat bekende criteria te werk gaan en haar besluit genoegzaam motiveren. Daarom bepaalt artikel 1, lid 1, sub e, van bijlage III bij het Statuut, dat de door het aanstellingsgezag vastgestelde aankondiging van vergelijkend onderzoek, bij een vergelijkend onderzoek op de grondslag van een examen, onder meer de aard van dit examen en de waardering der verschillende onderdelen hiervan moet vermelden.

3. Gelet op het belang van de aanwerving door middel van een vergelijkend onderzoek voor de latere loopbaan van de ambtenaren, moet nauwgezet worden toegezien op de toepassing van objectieve en voor alle kandidaten gelijke beoordelingscriteria. Hieruit volgt dat de kandidaten bij een vergelijkend onderzoek rechtens mogen verwachten dat examens die tegelijkertijd op verschillende plaatsen worden afgenomen volkomen identiek zijn, en bovendien dat zij formeel en nauwkeurig in kennis moeten worden gesteld van de uitslag van hun examen. Wanneer onregelmatigheden of vergissingen tijdens het vergelijkend onderzoek niet kunnen worden hersteld door een herhaling van de examens, zodat er niets anders opzit dan bij de beoordeling van de examens een correctiefactor toe te passen, moet deze compensatie op ondubbelzinnige wijze geschieden en heeft de betrokkene het recht van de toegepaste criteria in kennis te worden gesteld.

4. Ingeval van nietigverklaring door het Hof van het besluit waarbij de jury van een algemeen vergelijkend onderzoek voor de vorming van een aanwervingsreserve heeft geweigerd een kandidaat op een reservelijst te plaatsen, worden de rechten van de betrokkene afdoende beschermd indien de jury en het aanstellingsgezag hun besluiten herzien en voor zijn geval een billijke oplossing zoeken en is het niet nodig de gehele uitslag van het vergelijkend onderzoek op losse schroeven te zetten of de daaruit voortvloeiende benoemingen nietig te verklaren.

In zaak 144/82,

ARMELLE DETTI, wonende te Luxemburg, Rue Louis-XIV 2, vertegenwoordigd door V. Biel, advocaat te Luxemburg, domicilie gekozen hebbende te diens kantore aldaar, Rue des Glacis 18 A,

verzoekster,

tegen

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, vertegenwoordigd door F.-X. Zwickert, directeur Administratie, als gemachtigde, bijgestaan door

A. Bonn, advocaat te Luxemburg, domicilie gekozen hebbende te diens kantore aldaar, Côte d'Eich 22,

verweerder,

betreffende een beroep tot nietigverklaring van het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek nr. CJ 49/79 om verzoekster niet te plaatsen op de reservelijst van stenotypisten C 3/C 2 van voornoemd vergelijkend onderzoek en tot toelating van verzoekster tot een ambt van de categorie C 3/C 2 met ingang van de dag waarop zij als typiste is aangesteld,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: P. Pescatore, kamerpresident, O. Due en K. Bahlmann, rechters,

advocaat-generaal: G. F. Mancini
griffier: H. A. Rühl, hoofdadministrateur

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten en de middelen en argumenten van partijen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

Verzoekster was van 4 september 1979 tot 31 oktober 1980 door het Hof van Justitie in de hoedanigheid van hulpfunctionaris, eerst in de rang C VII/2 en vervolgens in de rang C VI/1, als typiste tewerkgesteld. Op 31 oktober 1980 verliet zij het Hof omdat de status van hulpfunctionaris haar niet bevredigde. Daarna heeft zij zich aangemeld voor het algemeen vergelijkend onderzoek CJ 49/79, voor de vorming van een aanwervingsreserve van secretaressen-stenotypisten en typisten in de Franse taal. De examens zijn tegelijkertijd te Brussel en te Luxemburg gehouden. Uit het besluit van de president van het Hof van 11 fe-

bruari 1982, dat op dit punt niet wordt weersproken, blijkt dat het examen op beide plaatsen niet hetzelfde verloop heeft gekend, doordat „aan de kandidaten die het examen te Luxemburg aflegden slechts een deel van de tekst voor het steno-examen is gedicteerd terwijl die tekst aan de kandidaten te Brussel volledig is gedicteerd"; te Brussel is de tekst (in totaal 240 woorden in 3 minuten) namelijk samen met de titel (elf woorden) gedicteerd, terwijl deze in Luxemburg is weggelaten. Daardoor beschikten de kandidaten te Luxemburg over een langere opnametijd dan die te Brussel. Om dit voordeel ongedaan te maken besliste de jury van het vergelijkend onderzoek de te Luxemburg afgelegde examens strenger te beoordelen door van het verkregen resultaat een aantal punten af te trekken.

Verzoekster, die het examen te Luxemburg had afgelegd, behaalde slechts 19,5 van de 40 punten; zij had dus een half punt te weinig om tot de lijst van geschikte kandidaten voor de loopbaan stenotypiste-C 3/C 2 te worden toegelaten. Op 12 december 1980 diende de jury van het vergelijkend onderzoek haar eindrapport in, waarin verzoekster, volgens verweerder, op de lijst van de geschikte typisten (loopbaan C 5/C 4) voorkwam.

Bij brief van 27 januari 1981 deelde de directeur Administratie van het Hof van Justitie verzoekster mee dat zij op de reservelijst van het vergelijkend onderzoek was geplaatst, zonder evenwel te preciseren of zij daarop als stenotypiste dan wel als typiste voorkwam. Verzoekster stelt dat zij nooit officieel in kennis is gesteld van de werkelijke uitslag en bijgevolg, althans tot juli 1981, mocht aannemen dat zij voor het steno-examen was geslaagd en dus op de reservelijst van stenotypisten voorkwam. Verweerder daarentegen beweert dat verzoekster ten minste sinds april 1981 wel degelijk wist dat zij voor het steno-examen was gezakt en slechts op de reservelijst van typisten was geplaatst. Hij verklaart dat verzoekster op 8 april 1981 telefonisch daarvan op de hoogte is gebracht en dat dit bij brief van de directeur Administratie van 23 april 1981 is bevestigd. In deze brief werd niet uitdrukkelijk naar de uitslag van het vergelijkend onderzoek CJ 49/79 verwezen, maar werd verzoekster meegedeeld dat het Hof haar met ingang van 16 juni 1981 een betrekking van typiste in de Franse taal als tijdelijk functionaris in de rang C 4 kon aanbieden. Op 29 april 1981 aanvaardde verzoekster dit aanbod en met ingang van 1 juli 1981 bekleedde zij deze post in de rang C 4, salaristrap 3.

Op 22 juli 1981 stelde verzoekster zich kandidaat voor een betrekking van typiste (loopbaan C 5/C 4) in de Franse taal waarvan de vacature op 21 juli 1981 onder nr. CJ 107/81 was gepubliceerd en op 11 augustus 1981 is zij per 1 augustus 1981 als ambtenaar op proef in de rang C 4 aangesteld.

In augustus 1981 deed verzoekster de griffier van het Hof een memorandum toekomen. Dit memorandum, gedateerd 19 juli 1981, was volgens verweerder na verzoeksters benoeming op 11 augustus 1981 geschreven; verzoekster heeft trouwens toegegeven dat het van 18 augustus 1981 zou kunnen dateren. Daarin betwistte zij het cijfer dat de jury van ver-

gelijkend onderzoek 49/79 haar had toegekend en verzocht zij om een „kritische herbeoordeling" van haar examen.

Zij baseerde haar verzoek op het feit dat de jury wellicht een beoordelingsfout had gemaakt. Daarop verzocht de heer Zwickert, directeur Administratie, de juryleden van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 om een aanvullend rapport. Dezen legden hem op 25 september 1981 een rapport over het verloop van het vergelijkend onderzoek voor, waarin zij concludeerden dat „de jury niet kon terugkomen op het ten aanzien van Mej. Detti genomen besluit"; voorts stelden zij dat het voor de jury „erg moeilijk zou zijn om zich, meer dan negen maanden na de indiening van haar eindrapport, opnieuw uit te spreken over een kandidate bij dit vergelijkend onderzoek". Bij de correctie van de examens zou overigens reeds rekening zijn gehouden met de gunstiger omstandigheden van het steno-examen te Luxemburg. Verzoekster werd daarvan op de hoogte gebracht bij memorandum van griffier A. Van Houtte, van 14 oktober 1981.

Daags voordien, op 13 oktober 1981, had verzoekster bij het tot aanstelling bevoegde gezag een verzoek krachtens artikel 90, lid 1, Ambtenarenstatuut, ingediend waarin zij om herziening vroeg van het besluit van 11 augustus 1981 waarbij zij werd aangesteld als secretaresse-typiste in de rang C 4, nu zij recht zou hebben op een nieuwe aanstelling als secretaresse-stenotypiste in de rang C 3, met terugwerkende kracht tot de eerste aanstelling (11 augustus 1981). Zij baseerde haar verzoek op het feit dat de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79, door haar bij de beoordeling van het steno-examen slechts 19,5/40 te geven, een materiële fout had gemaakt, waardoor zij bij het Hof was aangesteld in een lagere rang dan waarop zij aanspraak kon maken. Zij kondigde daarin tevens aan beroep te zullen instellen tot nietigverklaring van het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 om haar niet op de lijst van de geschikte stenotypisten te plaatsen. Bij memorandum van 5 november 1981 vroeg verzoekster het tot aanstelling bevoegde gezag haar memorandum van 13 oktober 1981 te beschouwen als een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut, met dezelfde middelen en argumenten.

Op 23 oktober 1981 richtte het personeelscomité een memorandum tot de directeur Administratie, waarin het hem meedeelde van oordeel te zijn dat verzoekster het recht had in kennis te worden gesteld van de uitslag van een „tweede correctie" die beweerdelijk door de jury van het vergelijkend onderzoek was verricht; ingeval de uitslag van deze correctie negatief zou zijn, zou zij het recht hebben om „van de juryleden een met redenen omklede en gedetailleerde uiteenzetting te krijgen betreffende met name de bij de eerste en tweede correctie van de steno-examens toegepaste beoordelingscriteria". Daarop deelde de directeur Administratie de voorzitter van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 bij memorandum van 6 november 1981 het standpunt van het personeelscomité mee. In haar antwoord aan de directeur Administratie van 24 november 1981 lichtte de jury de correctiemethode

die zij bij het vergelijkend onderzoek CJ 49/79 had gevolgd, nogmaals — en thans gedetailleerder — toe. Zij stelde dat zij bij de correctie van de titelloze tekst van de kandidaten te Luxemburg strenger was geweest, ten einde alle kandidaten ongeacht de plaats van het examen gelijk te behandelen. Daartoe zou zij aan de verschillende soorten fouten een bepaald gewicht hebben toegekend „zonder daarbij te zien naar het examenwerk van de kandidaten".

Bij besluit van 11 februari 1982 wees de president van het Hof, in zijn hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag, verzoeksters klacht af, concluderende dat, ofschoon er door de jury van vergelijkend onderzoek 49/79 een „zuiver materiële fout was gemaakt", deze fout „geen schadelijke gevolgen heeft gehad die de regelmatigheid van de procedure zouden kunnen aantasten". De jury van het vergelijkend onderzoek zou terecht hebben besloten, ter compensatie van het geringe voordeel van de kandidaten die het examen te Luxemburg hadden afgelegd, bij de correctie van de aldaar gedicteerde teksten „ietwat strenger te zijn" aangezien deze kandidaten over een langere opnametijd hadden beschikt dan degenen die te Brussel examen hadden gedaan. Deze wijze om de gevolgen van de vergissing van de jury ongedaan te maken zou redelijk zijn geweest en geen onbillijke gevolgen hebben gehad „aangezien op de reservelijst voor stenotypisten verschillende kandidaten zijn geplaatst die te Luxemburg zijn opgeroepen en die zijn geslaagd voor het examen waarvoor verzoekster is gezakt".

Bij besluit van 8 maart 1982 is verzoekster met ingang van 1 februari 1982 in vaste dienst benoemd als typiste in de Franse taal in de rang C 4.

Bij verzoekschrift, ingeschreven ter griffie van het Hof op 10 mei 1982, heeft verzoekster het onderhavige beroep ingesteld, waarbij zij in de eerste plaats opkomt tegen het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 om haar niet op de reservelijst voor stenotypisten C 3/C 2 te plaatsen, en in de tweede plaats vordert dat zij met terugwerkende kracht tot een dergelijk ambt zou worden toegelaten; subsidiair vordert zij nietigverklaring van het besluit tot afwijzing van haar klacht.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Conclusies van partijen

Verzoekster concludeert dat het den Hove behage:

1. nietig te verklaren het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79, om verzoekster niet te plaatsen op de reservelijst van stenotypisten C 3/C 2;

2. te verstaan dat verzoekster tot een ambt van die categorie moet worden toegelaten met ingang van de dag van haar aanstelling als typiste;

3. het besluit tot afwijzing van verzoeksters klacht nietig te verklaren;

subsidiair:

4. alvorens de zaak verder te behandelen, overlegging te gelasten van het juryverslag, althans voor zover dit op het steno-examen betrekking heeft, alsook van het door verzoekster op de dag van het vergelijkend onderzoek gemaakte steno-examen;

5. te gelasten dat dit examen opnieuw wordt beoordeeld door een onafhan-

kelijke jury, aan te wijzen door het Hof, dan wel door een deskundige;

6. het Hof te verwijzen in de kosten van het geding.

Verweerder concludeert dat het den Hove behage:

„Het beroep niet-ontvankelijk, althans ongegrond te verklaren; over de proceskosten te beslissen overeenkomstig de toepasselijke statutaire bepalingen".

III — Middelen en argumenten van partijen

A — De ontvankelijkheid van het beroep

Verzoekster betoogt dat haar beroep ontvankelijk is omdat aan alle voorwaarden van de artikelen 90 en 91 van het Statuut is voldaan. Met name is het ingesteld binnen de termijn, die pas op 12 mei 1982 verstreek. Zij voert aan dat zij niet verplicht was het beroep in te stellen of de voorafgaande procedure op gang te brengen binnen drie maanden na het besluit van de jury aangezien zij nooit officieel, maar slechts mondeling en officieus in kennis is gesteld van de uitslag van het vergelijkend onderzoek. In elk geval vormt de erkenning van de jury van haar eigen vergissing een wezenlijk nieuw feit.

Verweerder acht het beroep niet-ontvankelijk. Ten aanzien van haar vordering tot nietigverklaring van het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek, had verzoekster, overeenkomstig de artikelen 90, lid 2 en 91, lid 2, eerst een klacht moeten indienen, hetgeen zij met betrekking tot het eerste punt van het beroep niet heeft gedaan. Hoewel het verzoek van 13 oktober, respectievelijk 5 november 1981 aan alle voorwaarden voor een klacht voldoet en derhalve als zodanig kan gelden, is het niet gericht tegen het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek, maar tegen het besluit van het aanstellingsgezag van 11 augustus 1981, waarbij verzoekster tot secretaresse-typiste in de rang C 4 was benoemd. De voorafgaande klacht heeft dus een ander onderwerp dan het beroep. Voor zover het besluit van de jury een rol speelt in het kader van de klacht, is het als grondslag, maar niet als onderwerp daarvan te zien. Gesteld al dat de klacht van 13 oktober 1981 tegen het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek is gericht, is zij hoe dan ook tardief, omdat verzoekster uiterlijk op 23 april 1981, de dag waarop zij van de directeur Administratie van het Hof de betrekking van typiste in de rang C 4, salaristrap 3, kreeg aangeboden, kennis had gekregen van het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79. De termijn voor het indienen van een klacht is overeenkomstig artikel 90, lid 2, tweede alinea, van het Statuut, ingegaan op deze datum en derhalve verstreken op 23 juli 1981.

Waar verzoekster betoogt dat er sprake is van een wezenlijk nieuw feit, doordat de juryleden hun eigen vergissing hebben erkend, stelt verweerder dat het memorandum van 25 september 1981 dergelijke erkenning niet bevat en betwist hij het bestaan van een nieuw feit.

Verzoeksters memorandum van 19 juli 1981 kan volgens verweerder niet als een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut worden aangemerkt, omdat het niet tot het aanstellingsgezag is ge-

richt en geen formele conclusies bevat. Zelfs indien het als een klacht kon worden aangemerkt, is deze afgewezen door het negatieve antwoord van de griffier, meegedeeld bij memorandum van 14 oktober 1981; de beroepstermijn zou dan op die datum zijn ingegaan en reeds lang vóór de instelling van het beroep zijn verstreken.

De klacht van 13 oktober, respectievelijk 5 november 1981 zou bovendien een ander onderwerp hebben gehad dan het beroep, aangezien zij niet tegen het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek was gericht, maar herziening van het besluit van het aanstellingsgezag van 11 augustus 1981 beoogde. Zelfs ingeval deze klacht kon worden geacht te zijn gericht tegen het besluit van de jury, doet zulks niet af aan de conclusie, vermits zij na een eerste klacht werd ingediend en derhalve niet als zodanig kan worden aangemerkt; verzoekster had dan ook beroep moeten instellen.

Tot slot roept verweerder de niet-ontvankelijkheid ook in op grond dat verzoekster onder de gegeven omstandigheden het ambt van typiste in plaats van stenotypiste in haar brief van 23 april 1981 zonder voorbehoud heeft aanvaard. Daarmee zou zij hebben afgezien van een mogelijk beroep tegen het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek en haar recht hebben verwerkt. Hetzelfde geldt voor de tweede aanvaarding — eveneens zonder voorbehoud — van een zelfde ambt bij haar benoeming op 11 augustus 1981.

Voorts zou verzoeksters vordering om met terugwerkende kracht tot een ambt van de categorie C 3/C 2 te worden toegelaten, niet-ontvankelijk zijn, omdat verzoekster geen vordering tot nietigverklaring van het benoemingsbesluit van 11 augustus 1981 heeft ingesteld en dus ook niet herziening ervan kan vorderen. Hoewel verzoekster op 13 oktober 1981 om herziening van voornoemd besluit alsmede om een nieuwe tewerkstelling heeft verzocht, wordt in het beroep enkel de nietigverklaring van het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek gevorderd.

Verzoekster ontkent dat de voorafgaande klacht een ander onderwerp had dan het beroep. Door herziening te vragen van het besluit waarbij zij in de rang C 4 werd aangesteld, is zij, zij het impliciet, ook opgekomen tegen het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79. Het Hof heeft herhaaldelijk beslist dat een doeltreffende administratie zich niet tot de bewoordingen van de verzoeken en klachten mag beperken, maar de strekking ervan dient vast te stellen. Door haar aanspraak op een hogere post op de materiële fouten van de jury te baseren, zou verzoekster tegelijkertijd de rectificatie van het juryrapport hebben gevraagd. Bovendien heeft zij het aanstellingsgezag gevraagd „alle juridische consequenties te trekken" van de materiële fout van de jury.

Met betrekking tot de tardiviteit betwist verzoekster dat de termijn op 23 april 1981 is ingegaan, omdat in de brief van de administratie van het Hof van 23 april 1981 met geen woord werd gerept van het feit dat zij als secretaresse-stenotypiste was uitgesloten. In elk geval stond men voor een nieuw, bij de aanvang onbekend feit, dat zij eerst heeft vernomen

door de nota van de jury van 25 september 1981 die haar bij memorandum van de griffier van 14 oktober 1981 is doorgezonden. In hun nota hadden de juryleden, zij het „in eerder diplomatieke bewoordingen", erkend een fout te hebben gemaakt, hetgeen is bevestigd door de uiteenzetting van de feiten in het besluit van de president van het Hof. In dit besluit althans wordt duidelijk begrepen dat de klacht, blijkens het beroep en de conclusies, gericht was tegen het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 om verzoekster niet op de reservelijst voor stenotypisten C 3/C 2 te plaatsen. Volgens verzoekster vormt haar memorandum van 19 juli 1981 geen klacht die de statutaire termijnen doet ingaan. Zij verzet zich ook tegen de stelling dat zij haar recht zou hebben verwerkt: tot juli 1981 mocht zij aannemen dat zij op de reservelijst voor stenotypisten stond en had zij geen weet van een fout van de jury.

Verzoekster geeft toe dat zij niet uitdrukkelijk om nietigverklaring van haar eerste aanstelling heeft verzocht, maar is van mening een gelijkwaardig uitvloeisel daarvan, namelijk haar aanstelling in de loopbaan C 3/C 2 te hebben gevorderd, hetgeen de nietigverklaring impliceerde. Zij beklemtoont overigens dat er tussen de twee besluiten een materiële samenhang bestaat, want nu het besluit van de jury op een vergissing berustte, diende verzoekster, ten minste uit hoofde van de bescherming van haar gewettigd vertrouwen in de administratie, op de reservelijst C 3/C 2 te worden geplaatst. Aangezien het onderwerp van geschil in haar beroep en in haar klacht gelijk is, en haar beroep niet te laat is ingesteld, concludeert zij tot de ontvankelijkheid van dit beroep.

B — Ten gronde

Het eerste middel van *verzoekster* houdt in dat er onregelmatigheden van procedurele aard zijn geweest, omdat de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 een feitelijke fout heeft begaan door de titel van de tekst voor het steno-examen te Luxemburg niet te dicteren, welke fout door de jury en door de president van het Hof in zijn besluit van 11 februari 1982 is erkend. Voor zover dit middel tegen deze procedurele onregelmatigheid is gericht, slaat het niet op een waardeoordeel van de jury maar op een materiële fout. Ondanks haar vergissing zou de jury het feit dat verzoekster de titel van de stenotekst niet heeft opgenomen, als een fout hebben aangerekend.

Verzoeksters tweede middel luidt dat de jury niet het recht had van de vastgestelde criteria af te stappen „om het voordeel ongedaan te maken" van het examen te Luxemburg. Door de correctiecriteria op te trekken om voormelde fout te corrigeren is de jury afgeweken van de vastgestelde criteria. Een dergelijke handelwijze is in strijd met artikel 1, sub e, van bijlage III bij het Statuut volgens hetwelk de jury de waardering van de verschillende onderdelen van het examen vooraf moet vaststellen en tijdens de correctie niet meer daarop kan terugko-

men. Bovendien was het idee om ter compensatie van het voordeel bij de correctie van de te Luxemburg gedicteerde teksten strenger te zijn verkeerd. Ook het feit dat verschillende andere kandidaten voor het examen te Luxemburg zijn geslaagd, bewijst niet genoegzaam dat de „compensatie van het voordeel", althans ten aanzien van verzoekster, een logische en juiste methode was. Doordat de jury de vastgestelde criteria niet op haar examen heeft toegepast, werd de uitslag van het vergelijkend onderzoek — wat verzoekster betreft — vertekend; bijgevolg moet het besluit om haar niet als stenotypiste op de reservelijst te plaatsen worden nietigverklaard, en dient het Hof te verstaan dat verzoekster moet worden geacht, voor het steno-examen te zijn geslaagd. Subsidiair dient verzoeksters examen door een neutrale jury opnieuw te worden beoordeeld.

Verzoeksters derde middel luidt, dat het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen is geschonden, hetgeen reeds uit de eerste twee middelen voortvloeit. Door verzoekster niet precies mee te delen of zij op de reservelijst van typisten, dan wel van stenotypisten was geplaatst, heeft verweerder „stellige verwachtingen omtrent de loopbaan" gewekt, die nadien niet teniet kunnen worden gedaan. Dit vormt een administratieve fout die het aanstellingsgezag op zijn minst aan een beroep tot schadevergoeding blootstelt. Elke kandidaat bij een dergelijk vergelijkend onderzoek heeft er toch zeker recht op dat de jury geen fout maakt die nadien op hem wordt afgewenteld.

Tot slot vraagt verzoekster, verweerder overeenkomstig artikel 45, paragraaf 3, van het Reglement voor de procesvoering te gelasten, haar het rapport van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 en haar steno-examen te doen toekomen, ten einde haar in staat te stellen haar middelen met bewijzen te staven.

Verweerder stelt dat het eerste middel door het Hof niet kan worden onderzocht, omdat het jurybesluit waarvan verzoekster nietigverklaring vordert het resultaat is van de beoordeling door de jury en door het aanstellingsgezag niet kan worden getoetst. Dit besluit kan dus niet worden gecontroleerd door het Hof, dat enkel bevoegd is om de wettigheid van de gevolgde procedure na te gaan.

Verweerder ontkent voorts dat de juryleden van het vergelijkend onderzoek een materiële fout hebben erkend en dat er een „fout bij de puntenwaardering" is gemaakt. De juryleden hebben in hun nota's aan de directeur Administratie alleen het examenverloop te Brussel en Luxemburg uiteengezet. Hoewel op beide plaatsen een verschillende tekst is gedicteerd, heeft de jury de gelijkheid tussen de kandidaten gewaarborgd door bij de beoordeling van de examenresultaten de „voordelen te compenseren". De billijkheid van deze wijze van beoordeling is bevestigd door het feit dat verschillende te Luxemburg opgeroepen kandidaten zijn geslaagd.

Wat betreft het tweede middel, de beweerde schending van de vastgestelde criteria, merkt verweerder op dat verzoekster niet in staat is deze grief met bewijzen te staven. De jury heeft de beoordelingscriteria voor de examens vastgesteld en strikt op de verschillende

examens toegepast. Verzoeksters stelling dat de jury van een vergelijkend onderzoek niet op de vastgestelde criteria kan terugkomen, is trouwens onjuist.

Met betrekking tot het derde middel, de schending van het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen, betoogt verweerder dat noch de voorwaarden van het vergelijkend onderzoek, noch de omstandigheden waaronder het is verlopen, een dergelijke bewering rechtvaardigen. Waar het eerste en het tweede middel ongegrond zijn, mist het derde iedere grondslag.

Voorts verzet verweerder zich tegen verzoeksters vordering tot overlegging van het verslag van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 op grond dat de relevante feiten voldoende zijn toegelicht in de nota's die de jury aan de directeur Administratie heeft gezonden. Bovendien zouden er bij overlegging van het verslag noodzakelijkerwijs talrijke gegevens bekend worden betreffende personen die buiten het geding staan.

Tenslotte gaat verzoeksters vordering om met terugwerkende kracht tot een ambt van stenotypiste in de rang C 3/C 2 te worden toegelaten 's Hofs bevoegdheid inzake geschillen omtrent de wettigheid kennelijk te buiten.

Verweerder concludeert dat het beroep in zijn geheel ongegrond is.

C — *Kosten*

Verzoekster vordert dat verweerder in elk geval in de kosten wordt verwezen, omdat hij met zijn „nogal merkwaardige" houding aanleiding is geweest tot het geding, terwijl er zijdens verzoekster geen fout is begaan. *Verweerder* daarentegen ziet geen enkele reden om ten gunste van verzoekster af te wijken van artikel 70 van het Reglement voor de procesvoering.

IV — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 24 maart 1983 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt door verzoekster, vertegenwoordigd door V. Biel, en het Hof van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door A. Bonn.

Met betrekking tot de door de rechter-rapporteur gestelde vraag of ter „compensatie van het voordel" 11 punten van de score van de kandidaten te Luxemburg zijn afgetrokken wegens het weglaten van de titel van het steno-examen, heeft de vertegenwoordiger van verweerder verklaard moeilijk te kunnen nagaan hoe de jury deze compensatie in praktijk heeft gebracht. Volgens de toelichting aan de administratie die onder meer in de jurynota van 24 november 1981 aan de directeur Administratie is verstrekt, zou de jury als volgt zijn tewerkgegaan:

„Bij de in het rapport uitgebrachte beoordelingen is rekening gehouden met het feit dat de kandidaten die het examen te Luxemburg hebben afgelegd de titel van het steno-examen (11 woorden) niet behoefden op te nemen, hoewel zij over dezelfde tijd beschikten als de kandidaten te Brussel; de jury heeft hiervoor geen punten afgetrokken, maar om de kandidaten ongeacht de plaats van het examen gelijk te behandelen, is zij bij de correctie van de rest van het examen strenger geweest."

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 30 juni 1983 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 10 mei 1982, heeft Armelle Detti, ambtenaar in vaste dienst in de rang C 4 bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, beroep ingesteld primair strekkende tot nietigverklaring van het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 waarbij de plaatsing van verzoekster op de reservelijst voor de aanwerving van secretaressen-stenotypisten in de Franse taal van de categorie C 3/C 2 is geweigerd.

2 Verzoekster heeft in 1980 te Luxemburg deelgenomen aan de examens van dit vergelijkend onderzoek, die gelijktijdig te Brussel en Luxemburg zijn gehouden.

3 Te Brussel is de tekst van het steno-examen met de titel (elf woorden) gedicteerd, terwijl de titel te Luxemburg niet is gedicteerd.

4 Overwegende dat de kandidaten te Luxemburg waren bevoordeeld ten opzichte van die te Brussel, heeft de jury van het vergelijkend onderzoek beslist, ter „compensatie van het voordeel" bij de correctie van de „rest van de examentekst" te Luxemburg strenger te zijn.

5 Daar verzoekster 19,5 van de 40 punten behaalde, had zij een half punt te weinig om op de lijst van geschikte stenotypisten in de loopbaan C 3/C 2 van het vergelijkend onderzoek te worden geplaatst, zodat zij slechts op de lijst van geschikte typisten C 5/C 4 is geplaatst.

6 Bij brief van 27 januari 1981 deelde de administratie van het Hof verzoekster mee dat zij op de reservelijst van het vergelijkend onderzoek was geplaatst, zonder evenwel te preciseren of zij als stenotypiste dan wel als typiste daarop voorkwam; blijkbaar werden haar ook geen nadere gegevens verstrekt over de uitslag van haar examen.

7 Na een telefonisch aanbod, bevestigd bij brief van de administratie van 23 april 1981, werd verzoekster met ingang van 1 juli 1981 tewerkgesteld als tijdelijk functionaris in de rang C 4, en op 11 augustus 1981 na een kennisgeving van vacature, per 1 augustus 1981 aangesteld als ambtenaar op proef in de rang C 4 in de functie van typiste in de Franse taal.

8 Bij een 19 juli 1981 gedateerd memorandum aan de griffier kwam verzoekster op tegen het cijfer dat de jury van het vergelijkend onderzoek haar had toegekend en verzocht zij om een nieuwe beoordeling van het steno-examen.

9 Op 14 oktober 1981 deed de administratie verzoekster een aanvullend juryrapport van 25 september 1981 toekomen, waarin de jury verklaarde dat zij bij de correctie van de examens rekening had gehouden met de omstandigheden waarin de steno-opname te Luxemburg had plaatsgevonden, en concludeerde dat zij niet op haar besluit ten aanzien van verzoekster kon terugkomen.

10 Op 13 oktober 1981 diende verzoekster een verzoek in als bedoeld in artikel 90, lid 1, van het Statuut, strekkende tot herziening van het besluit van 11 augustus 1981 waarbij zij werd aangesteld als secretaresse-typiste in de rang C 4, alsmede tot aanstelling als secretaresse-stenotypiste in de rang C 3; op 5 november verzocht zij de administratie dit verzoek als een klacht in de zin van artikel 90, lid 2, van het Statuut te beschouwen.

11 Na tussenkomst van het personeelscomité deed de jury de administratie een tweede rapport, gedateerd 24 november 1981, toekomen.

12 Bij besluit van 11 februari 1982 wees de president van het Hof, in zijn hoedanigheid van tot aanstelling bevoegd gezag, de klacht af en bevestigde hij dat de jury, door bij de correctie van de examens van de kandidaten te Luxemburg „ietwat strenger te zijn", de wettigheid van de procedure niet had aangetast.

13 Op 10 mei 1982 heeft verzoekster het onderhavige beroep ingesteld, waartegen door verweerder in de eerste plaats een exceptie van niet-ontvankelijkheid is opgeworpen.

De ontvankelijkheid

14 Volgens verweerder is het beroep om drie redenen niet-ontvankelijk. Ten eerste heeft verzoekster ten aanzien van haar vordering tot nietigverklaring van het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek geen voorafgaande klacht ingediend, aangezien haar klacht van 5 november 1981 was gericht tegen het besluit van het aanstellingsgezag van 11 augustus 1981 waarbij zij als secretaresse-typiste is aangesteld. Ten tweede was die klacht tardief omdat verzoekster uiterlijk op 23 april 1981 kennis heeft gekregen van het besluit van de jury, zodat de klachttermijn op 23 juli 1981 is verstreken. Ten derde heeft verzoekster, door zonder voorbehoud een ambt van typiste in de rang C 4 te aanvaarden, zich neergelegd bij het standpunt van de administratie.

15 Tegen deze exceptie brengt verzoekster in dat zij in haar voorafgaande klacht, zij het impliciet, ook tegen het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek is opgekomen en dat er in elk geval sprake is van een nieuw feit, waarvan zij eerst door de nota van de jury van 25 september 1981 kennis heeft gekregen.

16 Met betrekking tot de eerste door verweerder aangevoerde reden moet in de eerste plaats worden opgemerkt dat, zoals het Hof in zijn arrest van 14 juni 1972 (zaak 44/71), Marcato, Jurispr. 1972, blz. 427) heeft verklaard, een klacht tegen een besluit van de jury van een vergelijkend onderzoek van enige zin lijkt te zijn ontbloot, daar de betrokken instelling niet bevoegd is besluiten van de jury van een vergelijkend onderzoek te vernietigen of te wijzigen en dat derhalve het enige rechtsmiddel waarover betrokkenen ten aanzien van een dergelijk besluit beschikken, gelegen is in een rechtstreeks beroep bij het Hof.

17 Daarom behoefde verzoekster tegen het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek geen klacht in te dienen alvorens beroep te kunnen instellen. Maar voor zover er toch een klacht is ingediend, gaat de beroepstermijn overeenkomstig artikel 91 van het Statuut pas in op de dag van kennisgeving van het naar aanleiding van de klacht genomen besluit.

18 In de tweede plaats blijkt uit de stukken dat verzoekster, door in haar klacht van 5 november 1981 herziening te vragen van het besluit van 11 augustus 1981 waarbij zij als typiste in de rang C 4 is aangesteld, tegelijkertijd het

besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 om haar niet op de reservelijst voor secretaressen-typisten C 3/C 2 te plaatsen, in het geding heeft gebracht; bijgevolg was haar klacht tegen het besluit van het aanstellingsgezag van 11 augustus 1981 tevens gericht op de nietigverklaring van het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek. Bovendien volgt hieruit dat deze klacht haar benoeming in de rang C 3 omvatte.

19 Met betrekking tot het argument dat het beroep te laat is ingesteld moet worden opgemerkt dat verzoekster nooit formeel in kennis is gesteld van de werkelijke uitslag van haar examen en vooral, dat zij pas door het memorandum van de jury van het vergelijkend onderzoek van 25 september 1981 heeft vernomen dat het voordeel werd gecompenseerd. De administratie kan derhalve geen exceptie ontlenen aan een vertraging die aan haar eigen houding is te wijten.

20 Om dezelfde redenen moet het argument dat verzoekster zich bij de uitslag van het examen zou hebben neergelegd worden verworpen.

21 Mitsdien moet de exceptie van niet-ontvankelijkheid worden verworpen.

Ten gronde

22 Verzoekster vordert in haar beroep primair: ten eerste nietigverklaring van het besluit van de jury van het vergelijkend onderzoek CJ 49/79 om haar niet op de reservelijst voor de aanwerving van secretaressen-stenotypisten C 3/C 2 te plaatsen; ten tweede toelating tot een ambt van die categorie met ingang van de dag waarop zij als secretaresse-typiste C 4 is aangesteld; ten derde nietigverklaring van het besluit waarbij haar klacht is afgewezen.

23 Tot staving van deze vorderingen stelt verzoekster dat de jury van het vergelijkend onderzoek onregelmatigheden van procedurele aard heeft begaan, door het weglaten van de titel van de voor het steno-examen te Luxemburg gedicteerde tekst ten onrechte als fout aan te rekenen — wat geen waardeoordeel maar een materiële vergissing is —, en dat de jury artikel 1, lid 1, sub e, van bijlage III bij het Statuut heeft geschonden door bij de correctie van dit examen strenger te zijn „ter compensatie van het voordeel".

24 Verder voert zij aan dat de verwerende instelling, door haar niet nauwkeurig te berichten dat zij niet op de reservelijst voor stenotypisten was geplaatst, stellige verwachtingen omtrent de loopbaan heeft gewekt waarmee krachtens het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen rekening moet worden gehouden.

25. Verweerder werpt tegen dat de beoordeling van de examens door de jury van het vergelijkend onderzoek een waardeoordeel vormt dat door het Hof niet kan worden getoetst, omdat 's Hofs bevoegdheid is beperkt tot het onderzoek van de wettigheid van de gevolgde procedure. Hij betwist dat de jury van het vergelijkend onderzoek hoe dan ook een materiële fout zou hebben gemaakt. Voorts betoogt hij dat de jury louter objectieve criteria heeft toegepast.

26 Met betrekking tot het door verzoekster ingeroepen beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen, betoogt verweerder dat noch de voorwaarden van het vergelijkend onderzoek, noch de omstandigheden waaronder het is verlopen, noch de latere houding van verzoekster toepassing van dit beginsel rechtvaardigen, aangezien verzoekster uiterlijk tijdens haar telefonisch onderhoud met de administratie van 8 april 1981 kennis heeft gekregen van de uitslag van haar examen.

27 Volgens vaste rechtspraak van het Hof beschikt de jury van een vergelijkend onderzoek over een ruime beoordelingsbevoegdheid en kan de gegrondheid van haar waardeoordelen door het Hof niet worden getoetst. De jury moet evenwel volgens objectieve en aan iedere kandidaat bekende criteria tewerk gaan en haar besluit genoegzaam motiveren. Daarom bepaalt artikel 1, lid 1, sub e, van bijlage III bij het Statuut, dat de door het aanstellingsgezag vastgestelde aankondiging van vergelijkend onderzoek, bij een vergelijkend onderzoek op de grondslag van een examen, onder meer de aard van dit examen en de waardering der verschillende onderdelen hiervan moet vermelden.

28 Gelet op het belang van de aanwerving door middel van een vergelijkend onderzoek voor de latere loopbaan van de ambtenaren, moet nauwgezet worden toegezien op de toepassing van objectieve en voor alle kandidaten gelijke beoordelingscriteria. Hieruit volgt dat de kandidaten bij een vergelijkend onderzoek rechtens mogen verwachten dat examens die tegelijkertijd op verschillende plaatsen worden afgenomen volkomen identiek zijn, en bovendien dat zij formeel en nauwkeurig in kennis moeten worden gesteld van de uitslag van hun examen.

29 Wanneer onregelmatigheden of vergissingen tijdens het vergelijkend onderzoek niet kunnen worden hersteld door een herhaling van de examens, zodat er geen andere mogelijkheid blijft dan bij de beoordeling van de examens een correctiefactor toe te passen, moet deze compensatie op ondubbelzinnige wijze geschieden en heeft de betrokkene het recht van de toegepaste criteria in kennis te worden gesteld.

30 In het onderhavige geval staat vast dat de te Brussel en Luxemburg georganiseerde examens niet volkomen gelijkwaardig waren en dat de jury derhalve bij de correctie ervan compensatie heeft toegepast; de administratie heeft enkel verklaard dat men bij de correctie van de te Luxemburg afgelegde examens „strenger" is geweest dan ten aanzien van de examens van Brussel, zonder evenwel uit te leggen welke specifieke criteria bij de correctie zijn toegepast. Zodoende kan het Hof niet nagaan of er objectieve criteria zijn toegepast en met name niet of de gelijkheid tussen de kandidaten in acht is genomen.

31 Daarbij komt dat verzoekster nooit formeel op de hoogte is gebracht van de werkelijke uitslag van haar examen, zodat zij, vooral op grond van de brief van de directeur Administratie van het Hof van 27 januari 1981, mocht aannemen dat zij ook voor het steno-examen was geslaagd.

32 Mitsdien is het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79, waarbij verzoekster op de lijst van geschikte typisten C 5/C 4 is geplaatst, in strijd met voornoemde beginselen en regels inzake vergelijkende onderzoeken, en moet het worden nietigverklaard.

33 Daar het om een algemeen vergelijkend onderzoek met het oog op de vorming van een aanwervingsreserve gaat, worden verzoeksters rechten afdoende beschermd indien de jury en het aanstellingsgezag hun besluiten herzien en — rekening houdend met de voorgaande overwegingen — voor haar geval een billijke oplossing zoeken, en is het niet nodig de gehele uitslag van

het vergelijkend onderzoek op losse schroeven te zetten of de daaruit voortvloeiende benoemingen nietig te verklaren. Mitsdien komen verzoeksters overige vorderingen te vervallen.

Kosten

34 Ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering moet de in het ongelijk gestelde partij in de kosten worden verwezen. Aangezien de verwerende instelling op wezenlijke punten in het ongelijk is gesteld, dient zij in de kosten te worden verwezen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

rechtdoende:

1. **Verklaart nietig het besluit van de jury van vergelijkend onderzoek CJ 49/79 waarbij de plaatsing van verzoekster op de reservelijst voor de aanwerving van secretaressen-stenotypisten in de Franse taal van de categorie C 3/C 2 is geweigerd.**

2. **Verwijst het Hof van Justitie in de kosten.**

Pescatore Due Bahlmann

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 14 juli 1983.

Voor de griffier
J. A. Pompe
adjunct-griffier

De president van de Tweede kamer
P. Pescatore